

Dragoș Nicolae COSTESCU

Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului: octombrie - decembrie 2012

I. Interdicția discriminării. Protecția proprietății

Marea Cameră, Hotărârea din 4 octombrie 2012

Chabauty c. Franța

Art. 14 din Convenție combinat cu art. 1 din Protocolul 1

1. Situația de fapt

Reclamantul, Camille Chabauty, a moștenit două parcele de teren în suprafață totală de 10 hectare, aflate pe teritoriul localității Louin.

Reclamantul este titular al unui permis de vânătoare, iar terenurile sale sunt incluse în fondul afectat activității Asociației de Vânătoare autorizate în Louin. Conform „Legii Verdeille” din 10 iulie 1994, persoanele ale căror terenuri sunt incluse în perimetrul Asociației de Vânătoare, devin membri de drept ai acesteia și pierd dreptul exclusiv de vânătoare pe fondurile proprii, putând însă desfășura această activitate pe toată suprafața cuprinsă în aria asociației.

Totuși, proprietarii terenurilor în suprafețe mai mari de 20 de hectare, precum și cei care se opun vânătorii din convingeri personale se pot retrage din asociație și au dreptul să se opună desfășurării acestei activități pe fondurile lor.

La data de 12 august 2002, reclamantul a trimis prefectului o scrisoare prin care își manifestă opoziția împotriva vânătorii din motive etice, iar la 17 decembrie 2003 a fost expediată o nouă scrisoare prin care se revenea în ceea ce privește motivul opoziției, aceasta fiind fundamentată pe jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului conform căreia constrângerea proprietarilor de a adera la asociațiile de vânătoare nu era justificată obiectiv și rezonabil, adăugându-se că dacă s-ar face o distincție în funcție de suprafața terenului, ar fi încălcat principiul nediscriminării.

După ce reclamantului i-a fost respinsă cererea de către autoritățile administrative, demersul jurisdicțional al acestuia a avut ca rezultat admiterea cererii în primă instanță, aceasta fiind însă respinsă în recursul soluționat de Consiliul de Stat.

2. Motivarea și soluția Curții

Reclamantul își întemeiază cererea pe considerentele Curții din cauza *Chassagnou ș.a. c. Franța* (hotărârea din 29 aprilie 1999) în care se estimează că a fost condamnat însăși principiul obligației de a aporta terenuri la fondul comun afectat asociației de vânătoare, neexistând justificarea obiectivă ca doar micii proprietari să suporte aceste restricții, cu atât mai mult cu cât legea franceză nu era aplicabilă decât pe o parte a teritoriului național.

Cauza precitată face parte dintr-o jurisprudență constantă a Curții, confirmată recent de cauza *Hermann c. Germania* (hotărârea din 26 iunie 2012) în care jurisdicția europeană a

statuat că obligația care incumbă unui proprietar de a tolera vânătoarea pe terenul său, atât timp cât i se opune din motive de conștiință, reprezintă o sarcină disproporționată și injustă care atrage încălcarea dreptului la proprietate, opoziția din motive etice neputând fi înlăturată nici printr-o compensare materială pentru utilizarea bunului de către asociația de vânătoare întrucât nu ne aflăm în prezența unor valori echivalente, intima convingere a proprietarului neputând fi înlăturată prin atribuirea de beneficii materiale.

În prezenta cauză dedusă soluționării, Curtea reamintește că într-adevăr există o distincție de tratament între micii și marii proprietari, însă aceasta are loc numai în interiorul categoriei celor care se opun vânătorii din motive ce țin de convingerea personală, în cadrul acesteia, micii proprietari fiind obligați să tolereze această activitate pe terenul lor deși nu o acceptă la nivel principial. Prin urmare, violarea art. 14 din Convenție și al art. 1 al Protocolului 1 nu poate fi dedusă din considerentele jurisprudenței precitate, pentru că reclamantul nu este un opozant al vânătorii din motive de conștiință.

Curtea continuă analiza problemei dacă faptul că proprietarii unor terenuri având anumite suprafețe au drept exclusiv de exploatare, este discriminatoriu. Astfel, în materia discriminării, un tratament are acest caracter dacă nu urmărește un scop legitim și dacă nu există un raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele utilizate și scopul urmărit, statele având o marjă de apreciere importantă.

Curtea deduce din motivarea oferită de Consiliul de Stat că există o justificare convingătoare pentru această diferență între proprietarii de teren de diferite suprafețe, scopul regrupării zonelor mici de vânătoare în fonduri comune fiind împiedicarea rarefierii vânatului în zonele unde proprietatea este fărâmițată. În plus proprietarii pierd dreptul de exploatare exclusivă a fondului propriu însă au drept de vânătoare pe întregul fond comun și dreptul de a participa la gestiunea colectivă a vânătorii pe acest perimetru. Totodată, se mai reține că pentru investițiile efectuate anterior includerii terenului în aria comună a asociației, aceasta are obligația de indemnizare a proprietarului.

De asemenea, având în vedere marja de apreciere pe care o au statele și ținând seama că reclamantul nu se opune din motive etice vânătorii, Curtea reține că obligația impusă micilor proprietari de afectare a bunurilor lor folosinței comune în scopul conservării fondului cinegetic, nu reprezintă un mijloc disproporționat pentru a atinge obiectivul urmărit, neavând loc încălcarea art. 14 din Convenție combinat cu art. 1 din Protocolul 1.

II. Dreptul la viață. Interdicția torturii și a tratamentelor inumane sau degradante. Dreptul la respectarea vieții private și familiale

Cameră, Hotărârea din 13 noiembrie 2012

Hristozov ș.a. c. Bulgaria

Art. 2, 3 și 8 din Convenție

1. Situația de fapt

Reclamanții sunt zece cetățeni bulgari, dintre care nouă suferă de cancer în fază terminală, patru fiind decedați la data publicării hotărârii, procedura fiind continuată de rude. După ce au încercat tratamentele clasice, iar acestea nu au ajutat sau li s-a comunicat de către medici încă de la început că unele nu vor avea efecte, reclamanții s-au adresat unei clinici private din Sofia unde li s-a expus posibilitatea de a beneficia de o medicație experimentală creată de o societate canadiană care nu a fost autorizată în nici o țară, fiind posibilă numai în unele

state utilizarea ei în scopuri umanitare, pentru persoanele aflate în faza terminală care nu pot fi tratate eficient cu medicația clasică.

Statul bulgar a respins cererea de autorizare a testelor clinice ale acestui medicament pe persoanele reclamanților, pentru că acesta nu fusese autorizat în nici o altă țară și nu a făcut obiectul nici unei cercetări privind efectele ce pot surveni după administrarea tratamentului persoanelor.

2. Motivarea și soluția Curții

Este pentru prima dată când Curtea analizează conformitatea cu Convenția a măsurilor naționale purtând asupra accesului la medicamente neautorizate, aflate în fază experimentală, al persoanelor având afecțiuni aflate în fază terminală.

Articolul 2 – latura substanțială

Problema pe care Curtea este chemată să o tranșeze pe tărâmul acestui text privește obligațiile pozitive pe care le are statul pentru a asigura protecția vieții indivizilor, reclamanții argumentând că acestora ar fi trebuit să le fie permisă, cu titlu excepțional, procurarea medicației oferite de societatea canadiană. În materie de sănătate publică, o protecție efectivă a vieții bolnavilor presupune obligația statului de a adopta reglementări care să impună spitalelor luarea de măsuri adecvate pentru asigurarea unui tratament corespunzător pacienților.

Curtea constată însă că Bulgaria dispune de o reglementare privind accesul la medicamente neautorizate în cazul în care tratamentele clasice nu au niciun rezultat în ameliorarea stării de sănătate, iar din obligația pozitivă dedusă pe tărâmul art. 2 astfel cum a fost expusă în paragraful anterior, nu se poate deduce obligația pentru stat de a reglementa accesul într-un sens determinat.

De asemenea, recurgând la un examen de drept comparat, Curtea conchide că și în cadrul Uniunii Europene, poziția la nivelul ordinii juridice supranaționale este de a lăsa nereglementată această problemă, care rămâne astfel la latitudinea statelor membre, care dau soluții diferite problemelor ridicate în prezenta cauză.

Prin urmare, Curtea conchide că nu a avut loc o încălcare a art. 2, făcând o aplicare a principiului subsidiarității potrivit căruia protecția dreptului presupune atingerea unui standard convențional, fără ca statelor să le fie prescrise mijloace determinate de reglementare, adoptarea unui cadru normativ de către Bulgaria privind medicația neautorizată fiind estimată satisfăcătoare de către jurisdicția europeană.

Articolul 3 – latura substanțială

Curtea reține că situația reclamanților se distinge de cea a persoanelor private de libertate care nu beneficiază de tratament medical în cursul detenției, precum și de cea a persoanelor expulzate către un stat care nu dispune de infrastructură medicală adecvată și care face astfel ca medicația să fie imposibil de administrat.

Judecătorii europeni apreciază că o asemenea interpretare a situației din speță ar echivala cu o extindere nejustificată a noțiunii de tratament inuman sau degradant, nefiind posibil a se susține că refuzul de autorizare a utilizării unui medicament a cărui eficacitate nu a fost încă probată, chiar dacă acesta ar putea avea ca efect salvarea vieții, este de natură să inducă reclamanților suferințe fizice.

În ceea ce privește suferința morală, Curtea acceptă că respingerea cererii de către autoritățile bulgare ar fi putut avea un asemenea efect asupra reclamanților, pentru că medicamentul era estimat ca având aptitudinea de a ameliora starea de sănătate și deoarece în alte state a fost încuviințată testarea acestuia, împrejurări de natură să producă o stare de disconfort și de angoasă pentru reclamanți.

Însă, Curtea reamintește că principala condiție pentru ca un tratament să fie catalogat ca fiind contrar art. 3 din Convenției, este atingerea unui *prag suficient de gravitate* a suferinței induse victimei, acest criteriu variind în funcție de caracteristicile victimei și de măsura care i-a fost aplicată acesteia. În concret, Curtea apreciază că în speță, pragul minim de gravitate nu a fost atins pentru că art. 3 nu obligă statele să atenueze diferențele între nivelul îngrijirilor medicale oferite în diferite state.

În plus, Curtea apreciază că decizia autorităților nu a fost de natură să umilească sau să înjosească în propriii ochi persoanele reclamanților, pe cale de consecință neavând loc încălcarea art. 3 din Convenție.

Articolul 8

Aplicabilitatea textului este dată de dreptul reclamanților de a își alege tratamentul medical astfel încât să își prelungească viața, statul limitându-le exercițiul acestuia, Curtea examinând în mai multe cazuri reglementări coercitive care au scopul de a proteja individul de riscurile proprii conduite. Jurisdicția europeană nu apreciază necesar să nuanțeze dacă în speță este vorba de o ingerință sau de problema nerespectării unei obligații pozitive a statului, respectiv aceea de a furniza cadrul normativ adecvat necesității de a îi proteja pe reclamanți. În ambele cazuri, problema de tranșat este identificarea justului echilibru între interesele individuale și cele ale colectivității.

Interesul reclamanților era de a recurge la un tratament care deși periculos și insuficient testat, era apt în ultimă instanță să le salveze viața, în concepția lor și a medicilor. Interesul general, în sens contrar, este de a reglementa accesul pentru pacienții aflați în fază terminală la produsele experimentale, acesta purtând asupra următoarelor componente: protecția pacienților ținând seama de vulnerabilitatea lor și de informațiile insuficiente despre tratament; interzicerea introducerii pe piața medicamentelor a produselor neautorizate; asigurarea efectivității testelor clinice prin participarea la acestea a unui număr relevant de pacienți.

Curtea observă că în prezent, există o tendință a statelor de a permite în condiții excepționale, utilizarea medicamentelor neautorizate, însă se reține că încă nu s-a cristalizat un principiu în dreptul acestor state având acest obiect și de asemenea nu există reguli detaliate privind maniera în care să fie administrată o asemenea medicație. Prin urmare, statele beneficiază de o amplă marjă de apreciere în ceea ce privește gestionarea intereselor concurente, respectiv ale pacienților în opoziție cu cele ale colectivității.

În aceste condiții, reglementarea bulgară stabilește că se poate recurge la tratament neautorizat în acest stat, însă este obligatoriu pe de o parte ca alte medicamente autorizate să nu ofere o soluție satisfăcătoare, iar pe de altă parte ca tratamentul să fie autorizat într-un alt stat. Or, refuzul a fost motivat pe neîndeplinirea ultimei condiții, legea dând preferință prevenirii riscurilor medicale.

Însă, ținând seama de considerațiile de mai sus privind marja extinsă de apreciere de care beneficiază statele, articolul 8 din Convenție nu a fost încălcat, acesta nefiind violat nici în

cazul în care un stat ar reglementa aspecte importante din viața privată fără să prevadă în fiecare caz particular o punere în balanță a intereselor aflate în opoziție.

III. Dreptul la un proces echitabil. Dreptul de a nu fi judecat sau pedepsit de două ori.

Cameră, Hotărârea din 13 noiembrie 2012

Marguš c. Croația

Art. 6 din Convenție și art. 4 din Protocolul 7

1. Situația de fapt

Reclamantul este un resortisant croat născut în 1961, aflat în executarea unei pedepse privative de libertate în închisoarea din localitatea croată Lepoglava.

În 1993, împotriva acestuia a fost începută urmărirea penală pentru mai multe infracțiuni împotriva civililor, printre care și un omor comis în 1991 în timp ce servea armata croată, procesul încetând însă ca urmare a incidenței unei legi generale de amnistie din septembrie 1996, fiind aplicabilă infracțiunilor comise în timpul războiului din Croația din 1990 și până în 1996, cu excepția crimelor de război și a actelor care constituiau încălcări grave ale dreptului umanitar.

În 17 septembrie 2007, în urma soluționării recursului extraordinar introdus de către procurorul general, instanța supremă croată a statuat că legea de amnistiere nu este aplicabilă reclamantului întrucât faptele ale căror comitere i se reproșează acestuia au fost comise în timp ce se afla în rezervă, după finalul perioadei în care a activat în armata croată.

În paralel, o a doua procedura judiciară a început împotriva reclamantului, acesta fiind condamnat de Tribunalul regional Osijek la 14 ani de închisoare, completul de judecată fiind alcătuit din trei judecători, printre care un judecător care luase parte la prima procedură penală, închisă prin aplicarea legii de amnistie.

În ședința în care s-au ținut pledoariile finale, reclamantul a fost expulzat din sala de judecată pentru întreruperea procurorului, fiind avertizat de două ori în prealabil. Avocatul său a rămas în sala de ședință. În apel, pedeapsa i-a fost majorată la 15 ani închisoare, iar hotărârea a devenit definitivă la 30 septembrie 2009 prin respingerea recursului constituțional al reclamantului de către Curtea constituțională.

2. Motivarea și soluția Curții

Articolul 6

Prima problemă ridicată de reclamant pe tărâmul acestui text poartă asupra imparțialității judecătorului M.K., care a participat la ambele proceduri penale. Curtea examinează ambele elemente componente ale imparțialității, realizând pe de o parte testul obiectiv, privind determinarea măsurii în care magistratul a avut o prejudecată cu privire la soluția ce urma să fie pronunțată în urma celui de al doilea proces, iar pe de altă parte testul subiectiv, vizând în concret măsura în care participarea la prima procedură era de natură să nască un dubiu rezonabil de parțialitate.

În ceea ce privește primul aspect, Curtea reține că din desfășurarea situației de fapt nu rezultă că judecătorul a făcut dovada că și-ar fi format o convingere personală anterioară

pronunțării soluției de condamnare, iar în ceea ce privește relevanța participării la primul proces, încheiat ca urmare a aplicării legii de amnistie, se constată că nu este de natură să conducă la concluzia nerespectării exigențelor art. 6, întrucât în cadrul primei proceduri nu s-a intrat în analiza situației de fapt și a vinovăției reclamantului, neexistând dubii cu privire la imparțialitatea magistratului.

În al doilea rând, în ceea ce privește expulzarea reclamantului din sala de judecată, Curtea apreciază că pledoariile finale reprezintă o etapă importantă a procesului însă atât timp cât acuzatul perturbă desfășurarea ședinței, nu se poate pretinde instanței să rămână în pasivitate și să accepte tacit un asemenea comportament, reclamantul fiind avertizat de două ori să nu întrerupă pledoariile celorlalți participanți.

De asemenea, în tot timpul cât reclamantul nu a fost în sală, avocatul său a fost prezent și a pus concluzii, acuzatul având ultimul cuvânt prin intermediul apărătorului său care l-a asistat pe parcursul desfășurării întregii proceduri, constatându-se că nu a fost încălcat dreptul la apărare.

Astfel, s-a statuat că art. 6 parag. 1 și parag. 3 lit. c) nu a fost violat.

Articolul 4 din Protocolul 7

Curtea precizează că textul interzice urmărirea penală pentru fapte identice sau care sunt în mod esențial aceleași și care au fost analizate anterior într-un alt proces penal, constatându-se din hotărârea de condamnare a Tribunalului regional Osijek că aceste criterii sunt îndeplinite în cazul reclamantului. Însă alineatul al doilea al art. 4 din Protocolul 7 admite redeschiderea procedurii atât timp cât se descoperă fapte noi sau dacă închiderea primei proceduri a avut loc în urma unui viciu fundamental de procedură.

În cazul celui de al doilea proces, faptele comise de reclamant au fost recalificate în crime de război comise împotriva civililor, în interpretarea Curții europene, legea de amnistiere a unor fapte de tortură fiind contrară dreptului internațional și incompatibilă cu obligațiile statelor de a realiza o anchetă efectivă și de a urmări persoanele responsabile.

S-a apreciat că în prezenta cauză concluziile de mai sus sunt valabile și în cazul crimelor de război, reținându-se în mod suplimentar că în dreptul internațional este interzisă amnistierea autorilor crimelor împotriva umanității, ai crimelor de război și ai genocidului.

De asemenea se consideră întemeiată teza Guvernului conform căreia închiderea primului proces prin aplicarea eronată a legii de amnistiere pentru acte care ulterior au fost reîncadrate în crime de război, constituie un viciu fundamental de procedură în accepțiunea celui de al doilea paragraf al art. 4 din Protocolul 7 ceea ce justifică redeschiderea procesului, textul anterior menționat nefiind încălcat.

IV. Interdicția torturii și a tratamentelor inumane sau degradante. Dreptul la libertate și la siguranță. Dreptul la respectarea vieții private și familiale. Dreptul la un recurs efectiv

Marea Cameră, 13 decembrie 2012

El-Masri c. Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei

Art. 3, 5, 8 și 13 din Convenție

1. Situația de fapt

Reclamantul, Khaled El-Masri, este resortisant german de origine libaneză având domiciliul în Germania. Conform relatărilor acestuia, poliția macedoneană l-a arestat la data de 31 decembrie 2003 la sosirea cu autocarul în acest stat, ulterior fiind condus la un hotel din Skopje și reținut 23 de zile, refuzându-i-se orice contact cu ambasada germană și primind amenințări în cazul în care ar fi încercat să plece.

La data de 23 ianuarie 2004, acesta a fost dus la aeroportul din Skopje, încătușat și legat la ochi, odată ajuns fiind supus la violențe de către agenți CIA, constând în lovirea, dezbrăcarea și sodomizarea reclamantului cu un obiect, iar în momentul în care a ajuns la bordul avionului i s-au administrat sedative. Avionul era încercuit de agenți de securitate macedoneni, iar violențele suferite de reclamant prezintă asemănare cu cele descrise într-un document recent publicat de CIA care detaliază procedura de urmat în tratarea a ceea ce se numește „șocul capturării”.

Reclamantul a fost ulterior transportat cu avionul într-o țară unde era mai cald decât la Skopje, concluzionând că nu a fost trimis în Germania, astfel cum i s-a spus, deducând ulterior că s-a aflat în Afganistan, fiind închis în Kabul, într-o celulă din beton, murdară și întunecată unde a fost lovit cu pumnii și picioarele în cursul interogatoriilor. Acesta a solicitat în mai multe rânduri să ia legătura cu un reprezentant al statului german, solicitări cărora nu li s-a dat curs, iar în aprilie și mai 2004 a intrat în greva foamei protestând împotriva reținerii fără a i se aduce o acuzație, reclamantul fiind hrănit forțat printr-un tub care i-a prejudiciat starea de sănătate, fiind imobilizat la pat pentru mai multe zile.

În 28 mai 2004 a fost transportat cu avionul, încătușat și legat la ochi, mai întâi în Albania, apoi în Germania, slăbind 18 kg de la data reținerii de către poliția macedoneană.

Ulterior, atât organele judiciare germane cât și Uniunea Americană pentru Libertățile Civile au încercat tragerea la răspundere a persoanelor vinovate, însă Curtea Supremă a Statelor Unite ale Americii a refuzat desecretizarea întrucât interesul statului de protecție a secretelor primează în raport cu interesul individual al reclamantului de a obține repararea în justiție a suferințelor sale.

De asemenea, plângerea penală împotriva poliției macedonene și a forțelor de ordine care l-au reținut pe reclamant, a fost respinsă de către parchetul din Skopje, motivându-se că reclamantul a părăsit țara pe la frontiera cu Kosovo.

Cercetările efectuate la nivelul Consiliului Europei în anii 2006 și 2007 atestă faptele relatate de către reclamant, din registrele de bord rezultând că un avion al CIA a aterizat la 23 ianuarie 2004 la Skopje și a decolat cu destinația Kabul și că un avion al CIA a aterizat la 28 mai 2004 la Kabul și a decolat către o bază militară din Albania. De asemenea analizele efectuate asupra reclamantului atestă faptul că s-a aflat în Asia de Sud și că a fost lipsit de mâncare pentru o perioadă îndelungată, înregistrările geologice se coroborează cu amintirile sale despre cutremurele survenite în intervalul reținerii, iar schița închisorii efectuată de acesta a permis și unei alte persoane să recunoască locul în care s-a aflat în detenție.

O anchetă a Bundestag, din 2006 a concluzionat de asemenea, după ascultarea reclamantului, că susținerile sale sunt credibile, iar la Curte a fost depusă o relatare scrisă a ministrului de interne macedonean de la data faptelor, care atestă la rândul lui veridicitatea lor, susținând că autoritățile macedonene au acționat împotriva reclamantului, în baza unui mandat de arestare internațional, emis valabil de către autoritățile din Statele Unite ale Americii.

Articolul 3 – latura substanțială

Curtea constată că reclamantul a descris în mod coerent și detaliat faptele pe toată durata anterioară întoarcerii sale în Germania, expunerea sa coroborându-se cu probele obținute în cadrul anchetelor internaționale, cu concluziile anchetei efectuate de statul german și cu declarația scrisă a ministrului de interne macedonean. Prin urmare, sarcina probei este inversată și revine Guvernului macedonean, care însă nu a demonstrat și nu a adus probe în măsură să înlăture acuzațiile aduse, în lipsa oricărui element de îndoială adus în fața curții de către autoritățile macedonene, susținerile reclamantului fiind convingătoare și *dincolo de orice îndoială rezonabilă*.

Curtea constată că în cele 23 de zile de reținere în hotelul din Skopje, reclamantul a fost supus unor tratamente inumane și degradante contrare art. 3, întrucât, deși nu a fost supus violențelor, a trecut printr-o stare permanentă de angoasă determinată de nesiguranța în care se afla și de ședințele de interogatoriu care l-au menținut într-un stres de factură emoțională și psihologică. Aceste stări i-au fost induse intenționat, pentru a obține mărturisiri și indicații privind o presupusă colaborare cu organizații teroriste, amenințarea de a fi bătut dacă încerca părăsirea hotelului, având un caracter real și imediat.

Tratamentul suportat de către reclamant pe aeroportul din Skopje reprezintă încălcarea art. 3 sub forma torturii, întrucât acesta a fost supus violențelor, dezbrăcat și sodomizat, a fost permanent încâtușat și legat la ochi, scopul măsurilor fiind acela de a induce dureri și suferințe de o intensitate crescută, nefiind oferită nici o justificare privind necesitatea utilizării forței și intensitatea acesteia. Responsabilitatea statului macedonean este atrasă deși tortura a fost realizată de către agenți străini, însă pe teritoriul acestui stat și sub supravegherea forțelor de ordine macedonene.

De asemenea, Curtea constată că este incidentă jurisprudența *Babar Ahmad ș.a. c. Regatul Unit* (hotărârea din 6 iulie 2010) privind „remiterea extraordinară”, noțiunea fiind definită ca transferul extrajudiciar al unei persoane aflată sub jurisdicția sau pe teritoriul unui stat și predarea în custodia altui stat, în scopul interogatoriului și al detenției dincolo de sistemul judiciar obișnuit, măsura implicând un risc real de tortură, cruzimi, tratamente inumane sau degradante.

Astfel, în prezenta cauză a avut loc o remitere extraordinară pentru că nu a existat o cerere de extrădare din partea Statelor Unite ale Americii, iar responsabilitatea statului macedonean este atrasă pe tărâmul art. 3 pentru că au expus reclamantul riscului unor tratamente contrare acestui text, în condițiile în care aveau cunoștință de destinația zborului, astfel cum rezultă din registrele de bord și în condițiile în care existau documente internaționale care atrăgeau la acea dată atenția asupra unor practici de anchetă ale Statelor Unite ale Americii care erau contrare Convenției europene a drepturilor omului, astfel încât autoritățile macedonene știau sau ar fi trebuit să aibă cunoștință despre riscul la care era supus reclamantul.

Articolul 3 – latura procedurală

Reclamantul a depus la parchetul macedonean plângere penală privind tratamentul care i-a fost aplicat, expunând toate elementele astfel cum au rezultat din anchetele purtate la nivel internațional și din anchetele efectuate de alte state decât cel macedonean. Prin urmare, aceste din urmă autorități aveau obligația de a desfășura o anchetă efectivă care să aibă aptitudinea să se finalizeze cu identificarea vinovaților și tragerea lor la răspundere, nefiind necesară atingerea acestui rezultat, ci depunerea tuturor diligențelor și luarea în considerare a tuturor probelor și indicațiilor reclamantului, oferite în plângerea sa, precum și efectuarea unei cercetări aprofundate și detaliate, cu luarea în considerare a tuturor factorilor, atât în acuzare, cât și în apărare.

Curtea constată că parchetul a cerut o informare Ministerului de Interne și ulterior a respins plângerea pentru lipsă de probe, fără a îl asculta pe reclamant și pe salariații hotelului unde a fost deținut, fără a efectua cercetări privind zborul care a avut loc de pe aeroportul din Skopje în data de 23 ianuarie 2004 și privind persoana aflată la bord și transportată. Procurorul și-a fondat soluția numai pe susținerile din informarea Ministerului de Interne, ai cărui agenți sunt suspecți că au participat la aplicarea de rele tratamente reclamantului, atitudinea organelor de cercetare nefiind conformă cu ceea ce s-ar aștepta din partea unei autorități independente.

De asemenea, judecătorii europeni atrag atenția că faptele prezintă interes nu numai pentru reclamant ci și pentru alte victime dar și pentru public, care au dreptul să știe ceea ce s-a întâmplat. Prin urmare, ancheta sumară a autorităților macedonene nu a fost efectivă, nefiind aptă să conducă la identificarea făptuitorilor și să asigure tragerea la răspundere a acestora, articolul 3 fiind încălcat în ceea ce privește latura sa procedurală.

Articolul 5

Curtea reține că în cazul reclamantului a avut loc o punere în detenție în fapt, dincolo de limitele oricărui control judiciar, statul macedonean fiind ținut răspunzător pentru încălcarea art. 5 din Convenție, pentru toată durata în care reclamantul s-a aflat în captivitate.

Reținerea acestuia nu a fost ordonată de o instanță, fiind încălcat dreptul național, în materia dreptului la libertate și la siguranță controlul european fiind dublat de un control prin care se urmărește identificarea modalității în care au fost respectate normele naționale din materia privării de libertate. De asemenea, plasarea în custodia autorităților în clădirea hotelului nu a fost consemnată de niciun registru, nefiind luate măsuri care să constituie garanții împotriva arbitrariului lipsirii de libertate.

Totodată, reclamantul a fost lipsit de orice posibilitate de a obține supunerea măsurilor luate împotriva sa, analizei unui tribunal independent care să controleze legalitatea privării de libertate, aflându-se în totalitate la dispoziția gardienilor. De asemenea, autoritățile macedonene sunt ținute să răspundă și pentru deținerea în exteriorul granițelor acestui stat, pentru că remiterea reclamantului agenților CIA echivalează cu acceptarea riscului ca acesta să sufere și în continuare o nerespectare flagrantă a garanțiilor deduse din art. 5. De asemenea, pentru motivele indicate în cadrul laturii procedurale a art. 3, Curtea conchide că a avut loc încălcarea laturii procedurale a art. 5, nefiind efectuată o anchetă efectivă.

Articolul 8

Curtea reiterează că art. 8 cuprinde în sfera sa de protecție integritatea fizică și morală a persoanei, ocrotind valori precum demnitatea și libertatea, dreptul la dezvoltarea personală, la a avea relații cu celelalte ființe umane și cu lumea exterioară, precum și dreptul unei familii de a fi împreună.

Astfel încât, ținând seama de concluziile expuse în cadrul art. 3 și 5, Curtea reține că acțiunile statului macedonean au forma unei ingerințe neprevăzute de lege, cu consecința nerespectării drepturilor reclamantului astfel cum au fost indicate în paragraful anterior, fiind încălcat art. 8 din Convenție.

Articolul 13

Cererile reclamantului fondate pe art. 3, 5 și 8 din Convenție nu au făcut niciodată obiectul analizei unei instanțe a statului macedonean, inefectivitatea anchetei conducând la lipsa acestei trăsături pentru orice altă acțiune în justiție, inclusiv pentru cea de obținere a despăgubirilor civile.

Curtea a stabilit că reclamantul a prezentat cererile sale Ministerului Public Macedonean, care însă le-a respins în urma unei explicații sumare, fără a proceda la cercetări serioase, reclamantul fiind lipsit de o cale concretă și efectivă de a obține identificarea și tragerea la răspundere a vinovaților și repararea tuturor prejudiciilor.